TOKENEK, PIACOK ÉS DISZRUPTÍV TECHNOLÓGIÁK · PPKE JÁK

Összejátszhatnak-e a gépek?

Mesterséges intelligencia és versenyjogi felelősség

Horváth Botond

2026.11.12.

Az előadás a szerző saját szakmai álláspontját tükrözi, és nem tekinthető a Gazdasági Versenyhivatal hivatalos álláspontjának.

Két szálloda, két algoritmus, egy árszint

A MEGFIGYELÉS

Magasabb és ritkábban változó árak

Két versenytárs szálloda mesterséges intelligenciára bízza az árazást.

Néhány hónap múlva az árak **magasabbak**, és ha az egyik változtat, a másik **azonnal követi**.

MI ÁLLHAT MÖGÖTTE?

1. **Megállapodtak**, és a gép csak végrehajtja.
2. **Közös szoftvert** használnak, amely közvetít közöttük.
3. **A gépek maguktól, egymástól függetlenül** tanultak meg hasonlóan árazni.

Az eredmény ugyanaz, **a jogi megítélés háromféle lehet**.
Ugyanez a kérdés **a bankoknál, a távközlésben és az energiapiacon** is felmerül.

Mit tilt a versenyjog?

TILOS

Megállapodás

A versenytársak megegyeznek a piaci magatartásról (akaratok találkozása), formától függetlenül.

TILOS

Összehangolt magatartás

Nincs szerződés, de közvetlen vagy közvetett kapcsolat révén tudatosan együttműködnek, és így kiiktatják a verseny kockázatát.

MEGENGEDETT

Önálló párhuzamos alkalmazkodás

Figyelni a versenytárs árait és okosan reagálni rájuk: ez maga a verseny (Suiker Unie és társai, 40/73).

A párhuzamos magatartás önmagában csak akkor alapozza meg az összehangolás megállapítását, ha **nincs más észszerű magyarázat** (Wood Pulp II, C-89/85).

Nem a magas ár tilos, hanem **a versenytársak összejátszása**.

Az ember megállapodik, a gép végrehajt – közvetlen kapcsolat

A HELYZET

Digitális kartell

A versenytársak megegyeznek egy minimális árban.

Az árazó szoftver figyeli, ki tartja be, és azonnal reagál, ha valaki eltér.

Jogilag: klasszikus kartell, a technológia csak eszköz.

EU: a Bizottság 2023-as horizontális iránymutatása ezt az esetet kifejezetten nevesíti.

Token: a blokkláncon, okosszerződéssel végrehajtott kartell is kartell.

ESET · EGYESÜLT KIRÁLYSÁG (2016) ÉS USA (2015)

Poszterek az Amazonon

Online poszterkereskedők megállapodtak, hogy nem kínálnak olcsóbban egymásnál, és ezt árazó szoftverrel hajtották végre.

A brit hatóság bírságot szabott ki, az amerikai ügyben büntetőeljárás indult.

A gép nem mentség: **ugyanaz a kartell, csak gyorsabb**.

A közös szoftver mint közvetítő – közvetett kapcsolat

A HELYZET

Nincs közvetlen kapcsolat

A szállodák ugyanazt az árazó szolgáltatót használják, és mindegyik átadja neki a **bizalmas** foglaltsági és áradatait és az **ajánlásokat ad nekik**.

A döntő kérdés: milyen adat megy be, és **mit tudnak** a felek arról, hogy a versenytársaik is ugyanezt teszik?

EU: a 2023-as horizontális iránymutatás szerint ez jogellenes információcsere lehet; a versenytárs bankok **jövőbeli kamatfeláraira és közelmúltbeli hitelállományra** vonatkozó stratégiai információcseréje cél szerinti korlátozás lehet (C-298/22, 2024).

KÖZELMÚLTBELI ESETEK

Merre tart a gyakorlat?

EU, Eturas (2016): a platform kedvezménykorlátozásáról **bizonyítottan tudó** utazási iroda részvétele **vélelmezhető**, ha nem határolódik el és más módon sem dönti meg a vélelmet.

USA, RealPage (2025): bérleti díj ajánló szoftver - javasolt egyezség; a versenytársak **bizalmas adatainak felhasználását** szigorúan korlátozó kötelezettségek.

USA, szállodaügyek (2025–2026): a **bizalmas adatok** állítólagos közös feldolgozása és az **ajánlások követése (90%) és a tudat** megalapozhatja a per folytatását.

EU: a kartellhez **tudatosan** és **aktívan hozzájáruló** szolgáltató is felelhet (AC-Treuhand, 2015).

Brazília: egy benzinkutaknak árazó szoftver fejlesztője kötelezettséget vállalt.

A közös szoftver nem tilos. A versenytársak **bizalmas adatainak tudatos közös használata** az lehet.

Ha a gépek maguktól tanulnak meg magas árat meghatározni

MIT MUTATNAK A KUTATÁSOK?

Kartell vagy tanulási hiba?

Szimulációkban önálló algoritmusok kommunikáció nélkül is magas árat tanultak meg tartani.

Újabb kutatások: egyes összehangolásnak látszó eredményeket a tanulási algoritmus korlátai magyarázhatnak.

Valós piac: németországi helyi benzinkút piacon, ahol **mindkét versenytárs algoritmusra váltott**, érdemben **nőttek** az árrések.

JOGILAG

Nincs megállapodás, nincs kapcsolat

Ma uralkodó szakirodalmi álláspont szerint ez **nem minősíthető kartellnek**: a nyilvános árakra adott **önálló** reakció megengedett (intelligens alkalmazkodás).

Más a megítélés, ha az algoritmikus árazás mögött **bizonyítható**, akár közvetett, **versenytársi összehangolás** áll.

Magas ár összejátszás nélkül: **ez a kartelljog határa**.
Aki tudja, hogy a rendszer összehangolhat, az elfogadja? Az **előreláthatóság** a felelősség betudásának mércége, de **nem helyettesíti** a versenytársi koordinációt.

Mit tehet a jog és a vállalkozás?

HATÓSÁGOK

Rejtett koordináció keresése

Közösen egyeztetett algoritmusbeállítások, versenytársi adatok közös felhasználása és a szolgáltató közvetítő szerepe: ezek a tiltott koordináció fontos bizonyítékai lehetnek.

A gép mögött van-e emberi egyeztetés?

ÚJ JOGKÖRÖK

Beavatkozás kartell megállapítása nélkül

Németország és **Olaszország**, egyes törvényi feltételek mellett (*verseny tartós és jelentős zavara*), tiltott kartell bizonyítása **nélkül** is alkalmazhat **versenyt helyreállító intézkedéseket.**

Brazíliában felmerült, hogy a vállalkozás felelhet az algoritmus feletti felügyelet elmulasztásáért.

VÁLLALKOZÁSOK

Megfelelés már a tervezéskor

Bizalmas versenytársi adatok kizárása és rendszeres algoritmikus audit.

Automatikus visszautasítás és emberi eszkaláció: ha az MI-ágens összejátszásra kap felhívást, utasítsa el, naplózza és jelezze embernek, de ez sem nyújt biztos védelmet.

A kartelljog határa **nem a jogalkalmazás határa**: ahol a tilalom véget ér, **más versenyjogi eszközök** is szóba jöhetnek.

ZÁRÁS

Következtetések

1. **Az algoritmus nem mentesít:**
a gép által végrehajtott kartell is kartell.

2. **A közös szoftver csatorna lehet:**
a bizalmas adatok megosztása és a vállalkozások tudatos együttműködése a döntő.

3. **Nem minden hasonló ár jogsértés:**
az önálló tanulás az EUMSZ 101. cikk határára mutat.

A DÖNTŐ KÉRDÉS

Ember vagy algoritmus?

Az EUMSZ 101. cikke szempontjából nem az számít, hogy az árat ember vagy gép állapította meg.

A vizsgálandó az, hogy a piaci eredmény mögött **van-e a versenytársak között tiltott összejátszás**.